

Innst. S. nr. 135

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

St.meld. nr. 47 (2003-2004)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv.

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Olje- og energidepartementet viser til at Regjeringa i St.meld. nr. 9 (2002-2003) om innanlands bruk av naturgass mv. (Gassmeldinga) trakk opp ein heilskapleg strategi for auka bruk av naturgass i Noreg, og Regjeringa sin politikk for gasskraftverk med CO₂-handtering. I tillegg vart det i meldinga vurdert ein sterkare grad av elektrifisering av sokkelen, og eit system med grøne sertifikat for fornybar elektrisitet vart drøfta.

Satsinga på gasskraftverk med CO₂-handtering er eit viktig element i Regjeringa sin energipolitikk av di det vil styrkje elektrisitetsforsyninga samstundes som ein lettare når klimamåla. Gjennombrøt for denne teknologien vil gi heilt andre moglegheiter for gassbruk i Noreg enn det vi har i dag. Det vil òg kunne vere eit vesentleg bidrag til den globale miljøutviklinga.

I St.meld. nr. 18 (2003-2004) om forsyningssikkerheten for strøm mv., varsla Regjeringa at ho ville komme attende til Stortinget våren 2004 med forslag til korleis Noreg skal auke miljøvennleg bruk av gass og etablering av ei innovasjonsverksemd i Grenland. Regjeringa varsla i denne meldinga også ei tilbakemelding om arbeidet med å etablere ein felles norsk-svensk pliktig sertifikatmarknad.

Meldinga som no ligg føre omhandlar:

- Regjeringas politikk for auka satsing på miljøvennlige gasskraftteknologiar.
- Vurdering av alternative løysingar for korleis gass kan førast fram til norske brukarar og ulike finansieringsformer med statlig deltaking.

- Arbeidet med å leggje til rette for ein norsk-svensk pliktig sertifikatmarknad.

Som eit grunnlag for denne meldinga er det gjennomført ei rekkje utreiingar, og NVE sin rapport om "Gass i Norge - vurderinger av alternative løysningar for fremføring av gass til innenlandske brukere" er bl.a. tatt inn som vedlegg i meldinga.

Politikk for å framskande gasskraftverk med CO₂-handtering

Satsing på miljøvennlige gasskraftverk er eit hovud-element i Regjeringas energipolitikk. For å framskande fullskala gasskraftverk med CO₂-handtering, vil Regjeringa auke innsatsen for å redusere kostnadene gjennom pilot- og demonstrasjonsanlegg.

Det er fleire årsaker til at det ligg godt til rette for miljøvennlige gasskraftverk i Noreg. Mellom anna er det grunnlag for utvikling av geologisk lagring av CO₂ i reservoar på kontinentalsokkelen. Vidare vil CO₂ på sikt kunne bli nytta til auka oljeutvinning eller andre føremål, jf. St.meld. nr. 38 (2003-2004) om petroleumsvirksomheten.

I Revidert nasjonalbudsjett for 2004 la Regjeringa fram forslag om å opprette ei statleg innovasjonsverksemd som mellom anna skal gi stønad til pilotar for gasskraftverk med CO₂-handtering, jf. St.prp. nr. 63 (2003-2004). Verksemda skal lokaliserast til Grenland. Det blei fremja forslag om å etablere eit fond på 2 mrd. kroner etter modell av Fondet for forskning og nyskaping, der avkastninga skal tildelast gjennom den nye innovasjonsverksemda. Regjeringa vil òg kunne vurdere eventuelle fullmakter og løyvingar ut over avkastninga frå fondet for å sikre tilstrekkeleg finansiering av aktuelle pilotprosjekt.

Den offentlege innsatsen for forskning på miljøvennlige gasskraftteknologiar er i hovudsak organisert gjennom programma i Noregs forskingsråd.

nye større vannkraftutbygginger. I Norge er en svært stor andel av energiproduksjonen fornybar vannkraft, og strøm dekker en betydelig del av oppvarmingsbehovet.

Dette medlem viser til Innst. S. nr. 167 (2002-2003) til Gassmeldinga, der det heter:

"Komiteen mener derfor at Regjeringen bør ta initiativ til å etablere et norsk/svensk sertifikatmarked, og slik at det etter hvert kan samkjøres med et internasjonalt grønt sertifikatmarked. I et slikt marked må for eksempel opprustning og modernisering av eksisterende vannkraftverk, mikro- og minikraftverk, vindkraft mv. vurderes."

Dette medlem viser til at i det svenske sertifikatssystemet er all eksisterende kraftproduksjon basert på bioenergi, vind og småskala vannkraft inkludert. Dette medlem mener at dette også må gjøres gjeldende i det norske systemet. Dette medlem mener at all eksisterende fornybar kraftproduksjon basert på vind, bioenergi, bølger og sol må få mulighet til å delta i sertifikatmarkedet dersom de tilbakebetaler eventuell investeringsstøtte som er mottatt, til Energifondet/Enova. Det vil ikke være riktig at noen anlegg skal kunne motta dobbel støtte.

Videre mener dette medlem at alle eksisterende vannkraftverk med under 1,5 MW installert effekt, skal tilbys å inngå i sertifikatsystemet, slik det er tilfelle i Sverige. Når det gjelder nye vannkraftprosjekter, mener dette medlem at det bør settes en øvre grense for størrelsen på anlegg som kan inngå i sertifikatsystemet. Store vannkraftutbygginger vil være lønnsomme også uten grønne sertifikater, og bør ikke delta. Dette medlem foreslår å sette grensen ved 10 MW installert effekt, slik at det blir nye mikro-, mini- og småkraftverk som kan delta. Dette vil ikke bli særlig problematisk i forhold til korresponderende svenske regler, fordi det i Sverige ikke vil være store vannkraftprosjekter å bygge ut. Ved behandling av gassmeldinga i 2003 blei det heller ikke vurdert at store vannkraftutbygginger skulle være en del av sertifikatmarkedet.

Dette medlem foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at det for eksisterende vannkraftverk blir foreslått samme regler som i Sverige, dvs. at alle eksisterende anlegg under 1,5 MW får sertifikater. For nye vannkraftprosjekter settes det en grense på 10 MW, slik at bare anlegg under denne grensa kan delta."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at begrepet "byggestart etter 1. januar 2004" bør erstattes av det mer presise begrepet "produksjonsstart etter 1. januar 2004", slik at det blir enklere å definere hvilke anlegg som kan delta i det nye sertifikatsystemet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å utforme regelverket slik at all eksisterende fornybar kraftproduksjon basert på vind, bioenergi, bølger og sol må få mulighet til å delta i sertifikatmarkedet dersom de tilbakebetaler

eventuell investeringsstøtte som er mottatt, til Energifondet/Enova."

"Stortinget ber Regjeringen om å legge tidspunktet for produksjonsstart til grunn for deltakelse i sertifikatmarkedet i stedet for byggestart."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at vi i Norge har en spesiell utfordring med å øke bruken av fornybar varme. Det vil være svært uheldig om varmemarkedet får dårligere konkurransevilkår i forbindelse med innføring av grønne sertifikater. Dette medlem mener derfor det er nødvendig med virkemidler som sikrer grønn varme like gode rammebetingelser som grønn elektrisitet. Herunder bør muligheten for et grønt varmemarked vurderes. En annen mulighet er å styrke støtteordningene gjennom Enova.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake med virkemidler som sikrer fornybar varmeproduksjon like gode rammebetingelser som fornybar elektrisitet."

Hydrogen

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at en del av forliket mellom Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartiene i forrige melding, satte fokus på satsing på hydrogen som energibærer og virkemiddel for innenlands verdiskapning og bedre miljø. Disse medlemmer ser for lite til ambisjonsnivået på denne satsingen. Hydrogen omtales knapt, og det slås bare fast at en skal komme tilbake til saken. Disse medlemmer viser til Utsira-prosjektet som ble åpnet av statsråden sommeren 2004. Dette er et svært spennende prosjekt, som overhodet ikke benytter fossil energi, og som har stort globalt potensiale, om det blir vellykka. Mange småsamfunn kan i framtida bli forsynt med lokal forurensningsfri produksjon, og det kan ikke bare gagne klimapolitikken, men også bidra til å utvikle norsk miljøteknologi og norske framtidsretta arbeidsplasser.

Disse medlemmer mener at vi må få langt flere hydrogenprosjekter i aktivitet, og da fortrinnsvis uten å gå via fossil gass. Regjeringen må derfor raskt komme tilbake til Stortinget med oppfølgingen av Hydrogenutvalgets innstilling, også med henblikk på en sterkere økonomisk satsing.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest, men senest i forbindelse med forslag til Revidert budsjett 2005, komme med forslag til strategisk, operativ og økonomisk satsing på utviklingen av hydrogensamfunnet."

Elektrisitet fra borehullene

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at de ubenyttede mulighetene som kan utvikles i tilknytning til geotermisk energi, og

muligheter for å ta i bruk eksisterende borehull offshore til elektrifisering av sokkelen. Geotermisk energi vil si at man utnytter den energien som ligger i jordvarmen. Man kan for eksempel benytte dype brønnsøyfer fra olje- og gassbrønner til å hente opp varmen fra jorden, og bruke varmen til å produsere elektrisitet i dampgeneratorer. Kostnadene ved dette systemet er først og fremst knyttet til boring av hullene hvor varmen skal hentes opp fra. Disse kostnadene reduseres kraftig dersom det benyttes eksisterende borehull offshore.

Disse medlemmer minner om nødvendigheten av å redusere utslippene av CO₂ også i offshoresektoren, jf. Innst. S. nr. 114 (1995-1996), hvor metoden var omtalt i en flertallsmerknad som en metode for elektrifisering av sokkelen.

Disse medlemmer ønsker dette alternativet til bruk av gass til elektrifisering av offshore-installasjoner utredet nærmere.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten til å ta i bruk eksisterende borehull offshore til elektrifisering av sokkelen."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om, gjennom Oljedirektoratet, å utarbeide en rapport over de samlede mulighetene for CO₂-injeksjon på norsk sokkel, og tiltak for samordning og gjennomføring av dette for økt utvinningsgrad og CO₂-deponering.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om å starte et arbeid med sikte på å etablere et statlig selskap som kan ta seg av verdikjeden fra CO₂ fanges og til den leveres til en mottaker eller et deponeringssted.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om å utforme regelverket slik at all eksisterende fornybar kraftproduksjon basert på vind, bioenergi, bølger og sol må få mulighet til å delta i sertifikatmarkedet dersom de tilbakebetaler eventuell investeringsstøtte som er mottatt, til Energifondet/Enova.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen om å legge tidspunktet for produksjonsstart til grunn for deltakelse i sertifikatmarkedet i stedet for byggestart.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake med virkemidler som sikrer fornybar varmeproduksjon like gode rammebetingelser som fornybar elektrisitet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen gi Statnett, eventuelt annet statlig selskap, sammen med kommersielle aktører i oppdrag å gå inn i konkrete drøftinger med industrien i Grenland, Trøndelag, Mongstad og andre aktuelle steder med sikte på å realisere rørløsninger for transport av gass.

Forslag 7

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å overføre inntil 5 mrd. kroner til et statlig selskap som skal ha ansvar for å vurdere, og medinvestere i, ulike infrastrukturtiltak for naturgass.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en analyse av tilførselsituasjonen for norsk gassindustri i et langsiktig perspektiv, der også sammenhengen mellom ulike utbyggings- og transportløsninger for naturgass, og den effekt ulike løsninger vil ha på mulighetene for industrielle effekter på land, blir vurdert.

Stortinget ber Regjeringen om å fremlegge analysen i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen om å sørge for statlig samordning, iverksette tiltak og foreslå endrede rammebetingelser slik at økt utvinning gjennom CO₂-injeksjon gjennomføres for Tampenfeltene, slik at ikke feltene blir stengt for tidlig.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen stille krav om CO₂-rensing og CO₂-håndtering til gasskraftverk på Skogn, Kårstø og Kollsnes.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen gi Statnett eller et annet statlig selskap i oppdrag å gå inn i konkrete drøftinger med industrien med sikte på å realisere rørløsning for transport av gass til Grenland. En forutsetning for en slik løsning er imidlertid at det blir CO₂-håndtering og fanging, samt en realisering av CO₂-injeksjonsprosjekter offshore og derved reduksjoner i norske klimagassutslipp.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen innføre CO₂-avgift for innenlands bruk av gass til energiformål som ikke er innbefattet i det nasjonale kvotesystemet for klimagasser. Denne avgiften skal tilsvare CO₂-avgift ved bruk av gass offshore. CO₂-avgiften for fyringsolje økes tilsvarende, slik at insentivene for å gå fra olje til gass ikke reduseres.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen om å foreslå 1 øres påslag på nett tariffen, øremerket tiltakspakke for fornybar energi, samt investeringsstøtte som kan gjøre folk min-

dre strømavhengige, og legge dette fram i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2005.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen sette i gang et norsk system for pliktige elsertifikater fra 1. januar 2006, og om mulig samordne med det svenske systemet fra 1. januar 2007, og legge fram forslag om dette for Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2005.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen snarest, men senest i forbindelse med forslag til Revidert budsjett 2005, komme med forslag til strategisk, operativ og økonomisk satsing på utviklingen av hydrogensamfunnet.

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten til å ta i bruk eksisterende borehull offshore til elektrifisering av sokkelen.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen om å utrede økonomiske bidrag som vil øke lønnsomheten ved å bruke CO₂ som trykkstøtte for mer oljeproduksjon.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at det for eksisterende vannkraftverk blir foreslått samme regler

som i Sverige, dvs. at alle eksisterende anlegg under 1,5 MW får sertifikater. For nye vannkraftprosjekter settes det en grense på 10 MW, slik at bare anlegg under denne grensa kan delta.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen gi Statnett, eventuelt annet statlig selskap, sammen med kommersielle aktører i oppdrag å gå inn i konkrete drøftinger med industrien i Grenland og Trøndelag med sikte på å realisere rørløsninger for transport av gass. En statlig støtte til rør inn Trondheimsfjorden begrenses til å støtte grenrør inn til for eksempel Trondheim, Orkdal og Verdal og eventuelt utvidelse av rørdiameter for hovedrøret for å gi plass til gass til disse mottakssteder. Resultatene av disse prosessene kan danne grunnlag for distribusjon av gass til andre steder langs kysten, for eksempel Mongstad.

II

St.meld. nr. 47 (2003-2004) - om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. - vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 4. mars 2005

Bror Yngve Rahm
leder

Øyvind Vaksdal
ordfører